

AP 4 BUSINESS CHECK KVÆG 2016

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Igen i år lykkes det for mange af de konventionelle bedrifter at få reduceret deres fremstillingspris. Omvendt slog kun en lille del af fremgangen i mælkeprisen igennem på økologernes bundlinje. Driftsøkonomien er bedst ved større besætninger og besætninger, der maler med karrusel. Spredningen i resultaterne mellem bedrifterne kan dog kun i lille omfang forklares ud fra størrelse og malketeknologi. Spredningen gælder både for resultaterne i marken og i stalden.

Udvikling økologi vs. konventionel
2016 har været præget af meget forskellige

Denne artikel bygger på data fra Business Check Kvæg 2016.

I Business Check Kvæg analyseres driftsgrens analyser for mælkeproduktion, grovfoder og salgsafgrøder for mælkeproducenter.

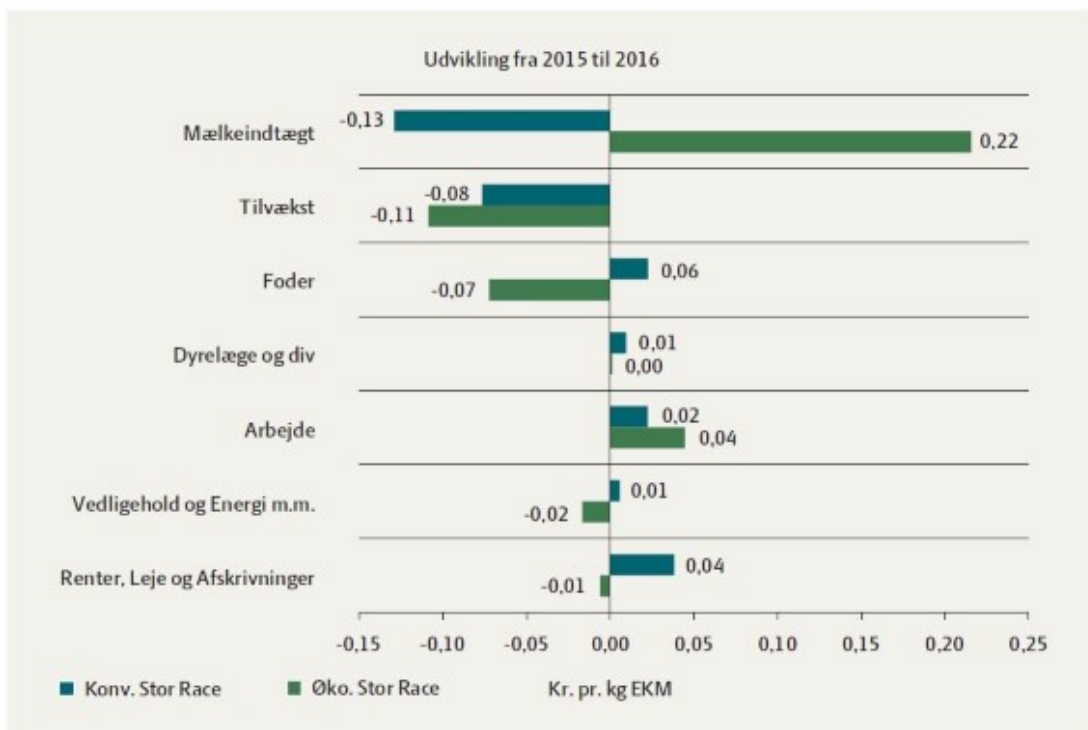
Driftsgrensanalyserne opdeler indtægter og omkostninger fra regnskabet på de enkelte driftsgrene. Dermed bliver det muligt at vurdere økonomien i driftsgrene hver for sig.

På denne måde bliver det lettere at se, hvor

betingelser for konventionelle og økologiske bedrifter.

Man klarer sig godt og hvor man bør gribe ind og fortage ændringer.

En meget stor del af de konventionelles tilbagegang i årets resultat kan aflæses i den negative udvikling i mælkeindtægterne, som faldt med 13 øre pr. kg mælk pr. årsko. Økologernes mælkeindtægt steg med 22 øre pr. kg mælk pr. årsko.

Figur 1. Ændringerne i forhold til fremstillingsprisen for 2015-2016 gennemsnittet af stor race for økologer og konventionelle. Plus betyder gunstig udvikling, dvs. stigende indtægt eller faldende omkostninger og vice versa for minus.

Ydelsen for økologerne steg med knap halvanden pct., mens ydelsesstigningen for de konventionelle var et procentpoint lavere.

Udover mælkeindtægten faldt tilvækstsværdien mv. for de konventionelle med 8 øre pr. kg EKM. Selv om indtægterne faldt med i alt 21 øre pr. kg EKM for de konventionelle, så blev årets resultat pr. kg EKM kun 11 øre lavere. Dette kan forklares med, at det lykkedes de konventionelle at sænke deres fremstillingspris med 10 øre pr. kg EKM. Som det fremgår af figur 1, har de konventionelle reduceret deres omkostninger pr. kg EKM for samtlige af posterne. Det største fald ses ved afskrivninger, leje og renter. Dette er dels afledt af et lavt investeringsniveau, men også af, at de konventionelle har været bedre til at udnytte deres produktionsanlæg.

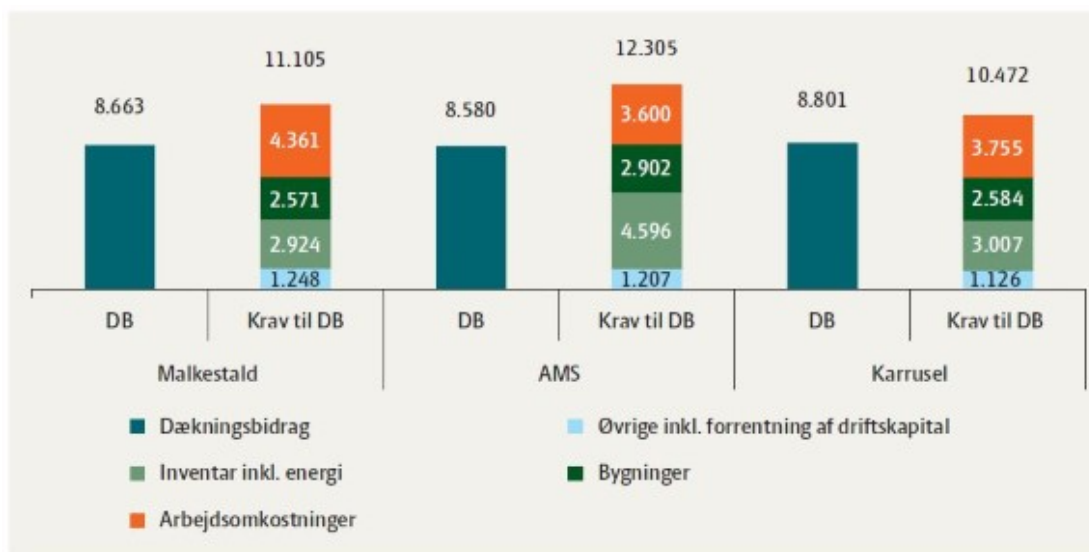
På trods af stor fremgang i mælkeindtægten er resultatet pr. kg EKM i 2016 kun gået frem med 4 øre for de økologiske bedrifter. Blandt andet er tilvækstsværdien faldet med 11 øre samtidig med, at omkostningerne pr. kg EKM er steget sammenlagt 6 øre. På omkostningssiden er eneste lyspunkt for økologerne, at omkostningerne til arbejde pr. kg EKM er blevet reduceret

med flere øre end de konventionelle.

Det er tankevækkende, at økologerne på trods af en meget gunstig udvikling i mælkeindtægten ikke formår at få en større del af denne fremgang med helt ned på bundlinjen, og noget kunne tyde på, at den høje økologiske mælkepris i 2016 har medført, at deres fokus på omkostningerne ikke har været så skarp som hos deres mere pressede konventionelle kollegaer.

Hvis merprisen for økologisk mælk var på niveau med det, der er set før 2015, vil økonomien på mange økologiske malkekvægsbedrifter i 2016 være mindst lige så ringe som hos de konventionelle. Dette understreger vigtigheden af også at fokusere på at trimme bedriften i gode tider. Ingen ved, hvor længe de aktuelle gunstige markedsforskel for økologisk mælk kan opretholdes.

I de efterfølgende afsnit vil der udelukkende blive fokuseret på stor race konventionelle bedrifter.

Figur 2. Opnået dækningsbidrag samt krav til dækningsbidrag i 2016 delt op på malkesystemer.

Malkesystemer

Der er stor forskel på kravet til dækningsbidraget, når man ser på tværs af malkesystemer. Det ses i figur 2, at karrusel lader til at være den "billigste" metode, hvor kravet er på ca. 10.400 kr. pr. årsko. AMS er til gengæld den dyreste metode med et krav til dækningsbidrag på 12.300 kr. pr. årsko. Arbejdsomkostninger er godt 750 kr. lavere pr. årsko i AMS-bedrifterne end i malkestaldsbedrifterne. Til gengæld er omkostninger til inventar inklusive energi og bygninger 2.000 kr. højere pr. årsko for AMS-bedrifterne i forhold til malkestaldsbedrifterne. Dette indikerer, at mange AMS-bedrifter ikke i tilstrækkelig grad har formået at reducere arbejdskraftsbehovet til at opveje de ekstra omkostninger til inventaret, der typisk vil være forbundet med investering i AMS.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at arbejdsomkostninger for karruselbedrifterne

MALKESYSTEMER

Kravet til dækningsbidraget er udregnet ved at lægge de kontante kapacitetsomkostninger og kapitalomkostningerne sammen. Kravet til dækningsbidraget er det beløb, man som minimum bør have for at kunne dække kapacitets- og kapitalomkostningerne.

Et tilfredsstillende dækningsbidrag svarer til kravet til dækningsbidrag

kun er en lille smule højere end AMS-bedrifterne, mens bygnings- og inventaromkostningerne for karruselbedrifterne er på niveau med bedriften med malkestalde. Da karruselbedrifterne typisk har flere køer pr. bedrift kan det lavere krav til dækningsbidrag hænge sammen med størrelsesøkonomiske fordele, hvor store bedrifter har mulighed for at "fortynde" en del af kapacitets- og kapitalomkostningerne ud på flere kg mælk. Dette vil blive behandlet i de næste afsnit omkring størrelsesøkonomi.

AMS-bedrifterne har som gennemsnit ikke opnået et dækningsbidrag, der kan dække deres krav til dækningsbidrag. Det skal dog bemærkes, at spredningen i resultaterne inden for de enkelte malketeknologier er stor, så der vil også kunne findes en del AMS-bedrifter med særdeles god økonomi i deres malkeproduktion, mens der omvendt også er karruselbedrifter med meget høje produktionsomkostninger.

Der er stor forskel på kravet til dækningsbidraget, når man ser på tværs af malkesystemer.

Størrelsesøkonomi

I dette afsnit kigges der på forskellene i bedriftsstørrelsesgrupperne for blandt andet at udtrykke, hvor meget en bedrift bør arbejde for at ligge i den bedste tredjedel i sin størrelsesgruppe, før man overvejer at udvide sin besætning.

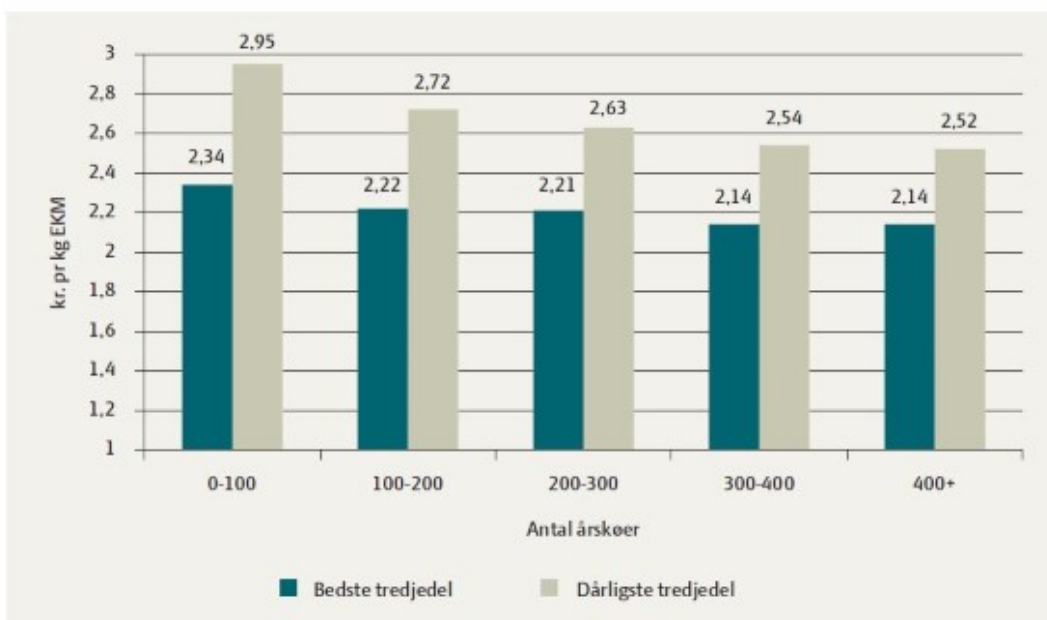
Der kan være mange fordele ved at udvide sin besætning, set med de økonomiske briller. Tabel 1 viser det opnåede dækningsbidrag samt kravet til dækningsbidrag for 2016, delt op i størrelsesgrupper.

TABEL 1. OPNÅET DÆKNINGSBIDRAG SAMT KRAV TIL DÆKNINGSBIDRAG I 2016 DELT OP I STØRRELSESGRUPPER

	0-100	100-200	200-300	300-400	400+
Antal bedrifter	69	330	184	84	78
kg EKM pr. Årsko leveret	9.563	10.251	10.526	10.599	10.614
Opnået pris, kr. pr. kg EKM	2,13	2,14	2,15	2,16	2,17
Fremstillingspris, kr. pr. kg EKM	2,67	2,47	2,40	2,33	2,33

Foderomkostninger, kr. pr. kg EKM	1,43	1,37	1,37	1,37	1,36
Bruttoudbytte	23.440	24.874	25.661	25.796	25.913
Foderomkostninger	13.547	14.045	14.428	14.440	14.449
Dyrelæge og diverse stykomkostninger	2.423	2.456	2.444	2.141	2.260
Stykomkostninger	15.970	16.504	16.873	16.581	16.709
Dækningsbidrag	7.470	8.371	8.788	9.215	9.204
Øvrige inkl. Forrentning af driftskapital	1.320	1.261	1.187	1.187	1.149
Inventar inkl. energi	3.019	3.486	3.525	3.276	3.287
Bygninger	2.478	2.645	2.681	2.704	2.543
Arbejdsmkostninger	5.611	4.144	3.915	3.745	3.845
Krav til DB	12.428	11.536	11.308	10.913	10.824

Tabel 1 viser, at jo større bedrift man har, jo mindre er kravet til dækningsbidraget. Dette er især drevet af, at arbejdsmkostninger pr. ko falder med besætningsstørrelsen. Jo større bedriften er, jo højere er dækningsbidraget. Samtidig falder kravet til dækningsbidraget, hvilket gør, at de større bedrifter i gennemsnit har et bedre resultat end de mindre. En årsag til at dækningsbidraget er faldende i takt med størrelse er, at den gennemsnitlige ydelse stiger, jo større bedriften er, samtidig med at de større bedrifter også formår at få en højere pris for mælken. Den største forskel ses dog mellem gruppen 0-100 køer og 100-200 køer. Forskellen mellem gruppen med 300-400 køer og bedrifterne med over 400 køer er minimal.

Figur 3. Fremstillingsprisen pr. kg EKM for bedste og ringeste tredjedel i forskellige størrelsesgrupper målt på fremstillingsprisen

Selvom tabel 1 indikerer, at der eksisterer stordriftsfordele i mælkeproduktionen, så er forskellen i fremstillingsprisen inden for en given størrelsesgruppe større end forskellen mellem størrelsesgrupperne. Eksempelvis er der 50 øres forskel mellem henholdsvis gennemsnittet af bedste tredjedel og ringeste tredjedel for bedrifter med mellem 100-200 køer.

I figur 3 ses forskellen på den gennemsnitlige fremstillingspris blandt den bedste og dårligste tredjedel fordelt på størrelsesgrupper. Som man kan se, er der plads til store forbedringer for den dårligste tredjedel.

Det er i øvrigt også værd at bemærke, at de størrelsesmæssige forskelle er størst for bedrifterne i ringeste tredjedel. Dette kunne indikere, at bedrifterne i bedste tredjedel er mere optimeret til det aktuelle produktionsomfang.

Grovfoders påvirkning på mælkens fremstillingspris

Den gennemsnitlige fremstillingspris for grovfoder pr. FEN er på 113 øre for konventionelle bedrifter. Den interne overførselspris er i gennemsnit på 109 øre pr. FEN. I 2016 har den gennemsnitlige fremstillingspris på grovfoder per FEN været tættere på den interne overførselspris, end hvad der er set de tidligere år. Dette kan forklares med, at grovfoderudbyttet var ekstraordinært højt i 2016.

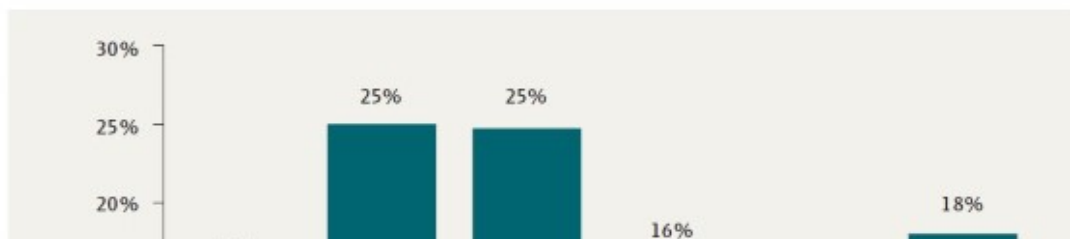
I Business Check Kvæg er fremstillingspriserne på mælk blevet beregnet med udgangspunkt i den interne overførselspris på grovfoder. Figur 4 viser, hvad det betyder for fremstillingsprisen på mælk, hvis man i stedet for anvendte bedriftenes egen fremstillingspris på grovfoder.

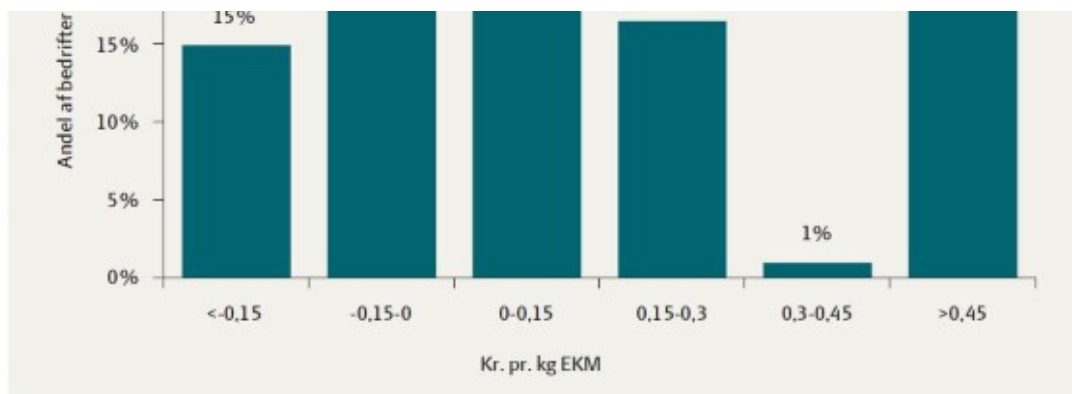
40 pct. af bedrifterne fremstillede i 2016 grovfoder under den interne overførselspris. Det er dog kun et fåtal af bedrifterne, der har en fremstillingspris på grovfoder, der ligger væsentligt under den interne overførselspris. Kun 15 pct. af bedrifterne har en fremstillingspris på grovfoder, der er så lav, at det sænker fremstillingsprisen på mælk med over 15 øre pr. kg EKM. På den anden side har 35 pct. af bedrifterne en fremstillingspris, der er over 15 øre pr. kg EKM højere, end hvad den viser ved at lave opgørelsen med den interne pris. For knap 20 pct. af bedrifterne er fremstillingsprisen på mælk over 45 øre pr. kg EKM højere ved at anvende egen fremstillingspris på grovfoderet. Dette understreger, at optimering af bedriften ikke kun skal foregå i stalden, men at det også er vigtigt at have fokus på sin foderproduktion.

GROVFODER

Fremstillingsprisen for grovfoder dækker over alle omkostningerne i forbindelse med fremstillingen af grovfoder. EU-støtte og andre landbrugsindtægter fratrækkes. Dernæst divideres der med det gennemsnitlige grovfoderudbytte i FEN.

Driftsgrenen grovfoder i Business Check er de samlede omkostninger, bedrifterne har til at fremstille grovfoder. Dermed vil produktet grovfoder bestå af den grovfodersammensætning, den enkelte bedrift har, hvilket er meget forskelligt fra bedrift til bedrift.

Figur 4: Påvirkning på fremstillingsprisen for mælk ved brug af egen fremstillingspris på grovfoder i forhold til at bruge den interne overførselspris, konventionel stor race